

דף קיח.

עין משפט א.

ח"מ סימן שפו סעיף ד

ה. ד. הגזול את חבירו בישוב ובא להחזיר לו במדבר לא יצא ש, וע"כ אם ירצה הנגזל שלא לקחת ממנו עד הישוב רשאי ת, אבל אם מחזירו בישוב אפי' אינו באותו מקום שגזלו יצא.

עין משפט ב.

ח"מ סימן עד סעיף א

א. המלוה יכול לתבוע הלואה בכל מקום א, אפי' הלואה בישוב יכול לתובעו במדבר ולכופו שיפרענו ב שם, אם יש ללואה כדי סיפוקו ג עד שיגיע לישוב, ויש לו כדי לפורעו. ואם יש הכחשה ביניהם אם יש ללואה או לא, ישבע הלואה היסת ד.

א. ב. אם הלואה רוצה לפורעו במדבר, רשאי המלוה שלא לקבל ממנו עד שיגיע לישוב היות והלואה בישוב, אבל אם זה מקום ישוב אפי' אינו מקום המלוה יכול הלואה לכופו לקבל ה, ואפי' יש כמה מדברות ו עד שיגיע המלוה למקומו. ושיירה חשובה כמקום ישוב.

ש. ממשנה בב"ק ק"ח ע"ב.

ת. ואם לקחו במדבר מהגזלן שוב אין לגזלן עסק בו אם גזלוהו ממנו. כ"כ בב"י. סמ"ע ס"ק ט'.

א. משנה קמא קי"ח ע"א ומבריתא שם וכאביי.

ב. ובגזל אם כבר קנאו בשינוי וביאוש שנתחייב מעות, וכן שכירות בתים או דמי מקח דינו כהלואה, אבל באינו חייב רק החפץ דינו כפקדון, ובפקדון אפי' הם מעות לא ניתן ליתבע אלא במקומו. כמבואר בסי' שצ"ג ש"ך ס"ק א', ב', ג'.

ג. טור בשם הרמב"ן, ואם הלואה הלך לסחורה ואם יפרע לו יגיע לו הפסד נותנים לו זמן בי"ד, ואם יש חשש הברחה נותנים הסחורה ביד נאמן, נתיבות ס"ק ב'.

ד. והיינו שהמלוה טוען בברי דאל"כ א"צ לישבע היסת אלא מחזרים סתם, ש"ך ס"ק ד'.

ה. כתב בש"ג אם הלואה מצא למלוה חוץ לעירו במקום ישוב ורוצה לפרוע לו במעות שאינם ניתנים להוצאה במקומו של המלוה אך ניתנים באותו מקום שרצה לפרוע לו בהם, הדין עם הלואה בהלווה מטבע סתם בלי שום תנאי, וכן כל כיוצא בזה. ש"ך ס"ק ה'. והוסיף הנתיבות בס"ק ד' ודוקא שבאותו מקום שפורעו יכול לקנות פירות כפי שהיה קונה אותם במקום ההלואה אבל אם באותו מקום של הפירעון צריך לקנות פירות במעות אלו, ודאי שצריך לתת לו מעות ומטבע של מקום ההלואה דוקא.

ו. אבל אם זה בתוך זמנו אינו יכול לכופו שהרי יש חשש סכנות הנראות, סמ"ע ס"ק ג'.

הגה: ג. הלוהו במדבר יכול הלוה לכופו לקבל ממנו במדבר^ז, ואפי' הלוהו בישוב ואמר לו הלוה אני רוצה לצאת למדבר ואמר לו המלוה גם אני, הוי כאלו הלוהו במדבר^ח וצריך לקבל במדבר.

עין משפט ג.

ח"מ סימן רצג סעיף ב

ב. מה שיכול המפקיד להחזירו לנפקד בכל מקום ובכל זמן אם לא שקבע לו זמן, כל זה במחזירו לו בישוב^ט אבל אם הפקידו אצלו בישוב והביא פקדונו למדבר אינו מקבלו ממנו, אלא אומר המפקיד לנפקד הרי הוא באחריותך עד שתחזירנו לי בישוב כדרך שהפקדתי אצליך^י, ואם כשהפקדו אצלו אמר לו המפקיד אני רוצה לצאת למדבר והשיב הנפקד גם אני רוצה ללכת למדבר^כ, הוי כאילו פירש ע"מ שיכול להחזירו לו במדבר.

עין משפט ד.

ח"מ סימן עד סעיף א

עין לעיל עין משפט ב

עין משפט ה.

ח"מ סימן רצג סעיף א

א. אין המפקיד יכול לתבוע הפקדון אלא במקום שהפקידו^ל, כגון הפקידו בטבריה אינו יכול לתובעו בציפורי, אבל בכל מקום שירצה

ז. היינו בתוך זמנו ש"ך ס"ק ז' מהב"ח כמו בסעיף הקודם.

ח. והמרש"ל כתב שצריך שיאמר לו בפירוש אם אתה רוצה שאחזיר לך אותו במדבר אחזיר לך.

ט. ממשנה בב"ק קי"ח ע"א.

י. ואם הנפקד מקבל עליו אחריות, צריך המפקיד לקבלו גם במדבר, דהוי ליה המדבר כישוב וכן מוכח בב"י. סמ"ע ס"ק ה'. והש"ך בס"ק ו' כתב דבתוספתא פ"י דב"ק איתא דהאבידה חוזרת לבעלים בכל מקום, והטעם שהרי לא הפקידו אצלו מדעתו. ודוקא שמחזירה ליד הבעלים אבל אם זה לא לידו ממש, בעינן למקום המשתמר ברשות הבעלים.

כ. והש"ך בס"ק ז' כתב דבעינן שיאמר לו ג"כ אם אני ארצה אחזיר לך.

ל. מברייתא בב"ק קי"ח ע"א וכאביי שם, וכן כתב הרמב"ם בפ"ז משאלה הלכה י"א. אבל בהלואה שלהוצאה ניתנה יכול המלוה לתבוע הלוה בכל מקום להחזיר לו הלוואתו כמ"ש בסי' ע"ד דאפי' הלוהו בישוב יכול לתובעו במדבר כשטוען בברי שיש ללוה מעות לפרוע לו חובו. סמ"ע ס"ק א'.

הנפקד להחזיר למפקיד פקדונו הוא צריך לקבלו ואפי' נתנו לו בעל כורחו ^מ הוי נתינה ופטור, אם לא שהפקידו אצלו לזמן מסויים שאז אינו יכול להכריחו לקבלו ממנו תוך הזמן ^נ.

עין משפט ו.

חור"מ סימן עד סעיף א

עין לעיל עין משפט ב

חור"מ סימן רצג סעיף ב

עין לעיל עין משפט ג

עין משפט ז.ז.

חור"מ סימן עה סעיף י

יג. לא תבעו אדם אלא מעצמו אמר לחבירו הלוייתי או הפקדת אצלי או גזלתיך, ואיני יודע אם החזרתי לך פטור ^ס, ואם בא לצאת י"ש חייב לשלם, אבל אם אמר איני יודע אם הלוייתי או הפקדת אצלי או אם גזלתיך הואיל ובלא תביעת התובע אמר כן פטור ^ע אף מלצאת י"ש.

חור"מ סימן שפה סעיף ב

ב. אמר לשנים גזלתי אחד מכם ואיני יודע איזהו אינו נותן אלא מנה שגזל והם חולקים בניהם ^פ מכיון שהם בעצמם לא היו יודעים

מ. עין בסי' ק"כ בענין פרעון בעל כורחו של המלוה וחילוקי דינים שלו. סמ"ע ס"ק ב'. ודוקא שנתנו לו אבל אם אמר הנפקד שרוצה להביא לו, והמפקיד הלך לו חייב הנפקד. הרמ"א ממרדכי שם.

נ. ואפי' בישוב כך כתב השל"ג ופשוט וכן משמע בסמ"ע.

ס. משנה וגמ' בקמא קי"ח ע"א. ואפי' השני משיב לו אח"כ ברי לי שלא פרעת לי מעולם אך איני יודע מהלואה פטור, אבל שבועת היסת נראה דבכה"ג חייב ש"ך ס"ק ל'.

ע. עין בסי' רל"ב סעיף ב'.

פ. שם ברמב"ם הלכה י' וכתב ה"ה דהוא ממשנה בב"מ ל"ז ע"א ואוקימנא לה בגמ' בבא לצאת י"ש.

ומשמע דמין הדין חולקין בניהם ולא אמרינן יהיה מונח עד שיבוא אליהו ודוקא במקח ובפקדון דתבעו אותו ואחד מהם ודאי רמאי אמרינן שיהיה מונח עד שיבוא אליהו, אבל כאן שהם בעצמן אינם יודעים שנגזלו א"כ אין כאן רמאי. כ"כ בש"ך ס"ק ג'.

שנגזלו אלא על פיו, ואע"פ כן אם בא לצאת י"ש צ חייב לשלם כל הגזילה לכל אחד מהם.

ג. שנים שתבעו אחד וכל אחד מהם אומר לו גזלתני מנה, והוא משיב אמת שגזלתי אחד מכם מנה ואיני יודע למי, חייב לשלם לכל אחד ק מהם מנה.

הגה: גזל משניים לאחד מנה ולשני מאתים וכל אחד תובע ששלו מאתים, והוא אינו יודע למי גזל המאתים נותן לכל אחד מאתים ר.

הגה: גזל לאחד ואינו יודע אם החזיר לו אע"פ שאין מי שתובע אותו חייב לשלם לו אם בא לצאת י"ש ש, אבל אם אמר לאחד איני יודע אם גזלתיך אם לאו אפי' בבא לצאת י"ש אינו חייב.

עין משפט ט.י. חו"מ סימן עה סעיף ט

יא. מנה לי בידך שהלוייתך או הפקדתי אצלך והנתבע אומר איני יודע אם הלוייתני או אם הפקדת בידי ה, ישבע היסת א שאינו יודע ופטור, ואם בא לצאת ידי שמים ב ישלם, ואפי' אם טען תחילה טענת ברי אין

צ. משא"כ בהלואה ופקדון שנתבאר דינם בסי' ע"ו וסי' ש' סעיף ג' בהג"ה. דדוקא בהפקידו או הלוהו שניהם אחד מנה ואחד מאתים חייב ליתן לכל אחד מאתים בבא לצאת י"ש, ולא בהפקיד אחד משנים מנה ולא ידע איזה מהם שכתב שם די"א לחייב גם בזה לצי"ש. סמ"ע ס"ק ד', ועיין בש"ך ס"ק ה'.

ק. מבריתא שם, והיינו אחר שישבע כל אחד מהם. ש"ך ס"ק ו'.

ר. שם בגמ' וגם כאן אחר שישבע כל אחד, כ"כ רי"ו בנתיב ל"א ריש ח"ד.

ואם גם הם אינם יודעים של מי המאתים, יהיה מונח בידו עד שיבא אליהו, כ"כ רי"ו שם, ומה שלא אומרים חולקין בניהם בכה"ג משום שודאי ישנו אחד רמאי שתובע מנה ודאי והיה לו ג"כ לדעת על המנה השני, וכיון שכל אחד אומר על המנה השני איני יודע ודאי אחד רמאי בכך, וע"כ אין אומרים שחולקין בניהם, ולפ"ז אם שניהם אומרים שאינם יודעים כלל מהגזילה הדין שחולקין בניהם. ש"ך ס"ק ז'.

ש. ממשנה בב"ק קי"ח ע"א. ועיין בסי' ע"ה סעיף י'.

ת. בקמא קי"ח ע"א, וכרב נחמן ור"י שם. וה"ה אם טענו מנה לי בידך שגזלתני ש"ך ס"ק כ"ה.

א. שם בפירוש רש"י ד"ה פטור, וכלישנא קמא דרב נחמן בשבועות מ'.

ב. מימרא דר' חייא בר אבא שם בקמא. כיון שחבירו תבעו בברי, ולנתבע אינו ברי שאינו חייב לו, סמ"ע ס"ק כ"ב.

לך בידי וכשחייבוהו לישבע טען איני יודע אם הלוייתי נשבע היסט שאינו יודע^א ופטור.

ט יב. מנה לי בידך שהלוייתך או הפקדתי אצלך והנתבע אומר יודע אני שהלוייתי או הפקדת אצלי ואיני יודע אם החזרתי לך אם לאו חייב לשלם^ד, ואין התובע נשבע אפי' היסט^ה, אבל אם ירצה יחרים על כל מי שנוטל ממנו שלא כדין.

הגה: ואם חזר ואמר נזכרתי שפרעתיך נאמן בשבועה^ו.

עין משפט כ.ל. חו"מ סימן שנה פ"ב

ב. ג. גנב לו מעות ונודע לו שנגנבו ממנו, והבליעם לו הגנב בחשבון, ונתנם הגנב לתוך כיסו^ז, אם יודע מנין המעות שלו נפטר הגנב, שאדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה והרי מצא שהחזיר לו בתוך מעותיו, אבל אם הגנב זרקן לכיס הגנב שאין בו כלום^ח, לא נפטר בזה הגנב וחייב באחריות הגזילה עד שיודיעו שהחזיר לכיס פלוני, ואם לא

וכתב הריב"ש בסי' שצ"ב בשם הרמב"ן במציעא ה' ע"ב דאם תפס התובע בעדים מוצאים ממנו, שאין תפיסה מועילה במה שאין לו זכות אלא בבא לצאת י"ש. והש"ך בס"ק כ"ו כתב דה"ה אם תפס בלא עדים לא הוי תפיסה ע"ש, אך בנתיבות ס"ק י"ט כתב בשם האורים ס"ק כ"ג דאם תפס שלא בעדים אין מוצאים ממנו, דנאמן במיגו דלא היו דברים מעולם שחייב לו.

ג. ולא מקרי טוען וחוזר וטוען, כיון שגם בטענתו הראשונה היה נשבע ונפטר כל זמן שלא באו עדים, אבל לצאת י"ש פשיטא דחייב סמ"ע ס"ק כ"ד.

ד. כיון שחבירו תבעו בברי וגם לנתבע ודאי שהיה חייב לו, והפרעון לו ספק, התובע נוטל בלא שבועה. סמ"ע ס"ק כ"ה. ועיין בנתיבות בחידושים ס"ק כ' דבמקום שלא היה לו לדעת אם פרעו כגון במסופק כמה היה השה הפקדון, והחיסרון ידיעה לא נולד מכח פשיעת הבע"ד, אפי' טוען איני יודע אם פרעתיך פטור. ואם פרע לחבירו ונמצא אח"כ המטבע מזוייפת, הוי כאיני יודע אם נתחייבתי לך כיון שכבר נפטר ממנו בתורת פרעון כ"כ הט"ז בסוף הסימן.

ה. דאין נשבעים על טענת שמא. אורים ס"ק כ"ו.

ו. מרדכי פ"ק דכתובות סי' קל"ח, משערי רב אלפס שער י"ב, והטעם מאחר שלא הודה לו בתחילה שעדיין חייב לו. סמ"ע ס"ק כ"ו.

ז. אפי' שהחזירו לתוך כיסו שיש לו בו מעות, לא נפטר עד שידע כמה מעות היו בו כבר. סמ"ע ס"ק ב'.

ח. לשון הרמב"ם בפ"א מגזילה הלכה ח'.

ידעו הבעלים כלל שנגנב מהם, מיד כשהחזירם למקומם נפטר הגנב ט
אע"פ שלא מנאום הבעלים.

ג. בד"א בדבר שאין בו רוח חיים אבל הגונב טלה מן העדר וידעו בו
הבעלים והחזירו לעדר שלא מדעת הבעלים ומת או נגנב חייב
באחריותו י.

ואם מנו הצאן ומצאו המנין שלם פטור, ואם לא ידעו הבעלים לא
בגניבה ולא בחזרה אע"פ שמנו את הצאן והיא שלמה חייב באחריותו
עד שיודיע לבעלים, כדי שישמרו הטלה הגנוב שהרי הטלה למד דרך
אחרת חוץ מדרך שאר הצאן שבעדר זה.

דף קיח:

עין משפט ב. חו"מ סימן שנה פ"א

א. הגונב חפץ מבית חבירו והחזירו למקומו אבל לא ידעו הבעלים
שהחזירו למקומו, אם ידעו הבעלים מקודם שנגנב מהם אע"פ
שהחזירו הגנב לא נפטר והוא באחריותו עד שידעו הבעלים שהוחזר כ
כגון שימנה הנגנב חפציו וימצא אותם שלמים ולא חסרים, ואחרי
שמנאם נפטר הגנב אע"פ שלא ידעו הבעלים בשעה שהחזירו.

עין משפט ג.ד. חו"מ סימן שנה פ"א

ד. בד"א שנפטר כשמחזירו למקומו בגונב מבית הבעלים, אבל שומר

ט. כ"כ הרמב"ם בפ"ד מגניבה הלכה י"א.

י. שם ברמב"ם הלכה י"ב, וכרב חסדא בב"ק קי"ח ע"א, וכתב ה"ה בשם יש מפרשים
דאם השה הגנוב היה נקוד וטלוא ואין כמותו בעדר, אם ידעו הבעלים בגניבתו והחזירו
לעדר, אע"פ שלא מנו את הצאן הרי הוא כמנין ופטור, שהרי ניכר שהוחזר.

כ. פלוגתא דאמוראי במשנה דבגונב טלה בב"ק קי"ח ע"א ופסק הר"ף כר"י בדבר שאינו
בעל חי.

וכל זמן שלא ידעו הבעלים מחזרתו לא הוי השבה מעליא, כיון שידעו הבעלים שנגנב
נתיאשו מלשומרו עוד, ואף שהחזירו הרי לא ידעו הבעלים מזה כדי שישמרוהו. סמ"ע
ס"ק א'.

שגנב מרשות עצמו, כגון שהופקד בידו כיס או טלה ויש עדים^ל שהשומר גנבו, אע"פ שיש עדים שהחזירו למקומו חייב באחריותו^מ, עד שיודיע לבעלים שהרי כלתה שמירתו ואינו שומר עוד עליו, והרי הוא כאילו לא החזירו כלל עד שיודיע לבעלים^נ.

עין משפט ה.

חז"מ סימן שנה פ"א

ע"י לעיל עין משפט ב

חז"מ סימן שמו פ"ב

ב. הרועים והגבאים והמוכסין תשובתן קשה מפני שגזלו את הרבים ואינם יודעים למי יחזירו^ס וע"כ יעשו בו צורכי רבים^ע כגון בורות שיחין ומערות.

הגה: גזלן שהחזיר צריך להחזירה מדעת הבעלים, שרק בגנבה אמרו א"צ דעת הבעלים כיון שגם בגניבה לא ידעו מכך^פ וע"י בס"י שנ"ה.

עין משפט ז.

חז"מ סימן שנה פ"א

א. כל דבר שחזקתו גנוב^ז אסור לקנותו ואפי' אם רוב אותו דבר גנוב^ק אין לקנותו, וע"כ אין לוקחין מהרועים צמר או חלב או גדיים אבל

ל. דאם אין עדים שנגנבו כיון שהחזיר הגניבה מעצמו הרי ראינו שעשה תשובה, ולא היינו אומרים שלא ניחא לבעלים שיהיה עוד שומר עליה, אבל כשראו עדים שנגנבו אמרין שהחזירה מיראת העדים ונסתלקה שמירתו ובזה נסתלקה תמיהת השל"ג. סמ"ע ס"ק ו'. אבל הש"ך בס"ק א' כתב דה"ה אם מודה שנגנבו דדינו כיש עדים שנגנבו ע"ש.

מ. שם ברמב"ם הלכה י' כר"ע בברייתא שם בב"ק קי"ח ע"ב וכאוקימתא דרב זביד. נ. והראב"ד השיג על הרמב"ם וכתב או שיחזיר הכיס לבעליו וימנה מעותיו, וכתב ה"ה ונכון הוא דאף הרמב"ם מודה בזה.

ס. ברייתא שם בב"ק צ"ד ע"ב.

ע. שאז גם הנגזל יהנה מהדברים שנעשו מדמי הגזילה. סמ"ע ס"ק ה'.

פ. כך פירש בסמ"ע דברי הרמ"א.

צ. רמב"ם פ"ו מגניבה הלכה א' ממשנה בב"ק קי"ח ע"ב.

ק. פירוש הן שחזקת אותו הדבר עצמו גנוב, הן שאין חזקת הדבר ההוא גנוב אבל רוב דבר כזה הוא בחזקת גנוב. סמ"ע ס"ק א'.

לוקחים מהם חלב וגבינה במדבר ^ר אבל לא ביישוב.
כל דבר שהרועה מוכרו ובעל הבית מרגיש בו מותר לקנותו ממנו ^ש ואם
לאו אסור.

עין משפט זז. חו"מ סימן שנה פעיף ב

ב. אין לוקחים עצים או פירות משומרי פירות אלא בזמן שיושבין
ומוכרין בגלוי ^ה ויש לו קול ושיהיה על פתח הגינה שאז בכה"ג
ודאי ברשות עושה.

עין משפט ט. חו"מ סימן שנה פעיף ה

ה. אין לוקחים מהנשים ומהעבדים ומקטנים אלא דברים שחזקתן שהם
שלהם ^א ומדעת הבעלים. לוקחים ביצים ותרנגולים בכל מקום ומכל
אדם, וכולם שאמרו תטמין המקח, אסור לקחת מהם.

הגה: מעשה באשה אחת שהחזיקה דבר של יתומים וגזרו חכמים שלא ישא
אותה שום אדם כדי שלא להחזיק ידי עוברי עבירה ^ב.

ר. מפני שטורח לבעה"ב להביאו ליישוב ומניחו לרועה במתנה רש"י שם ד"ה חלב, ודוקא
חלב וגבינה אבל גדיים אין הבדל בין במדבר או ביישוב שאין לוקחין מהם, שעל
גדיים בעל הבית טורח להביאם גם מהמדבר. סמ"ע ס"ק ג'.
ש. וע"כ מותר ליקח מהרועה ארבע צאן או ארבע גיזות צמר מעדר קטן או חמש ויותר
מעד גדול שאין חזקתם שזה גנוב.
והטעם שבארבעה בעדר קטן או חמשה בעדר גדול חסרונן ניכר ולא מילא לבו של הרועה
למכור בלי רשות הבעלים, משא"כ בפחות מזה שאינו ניכר כ"כ ואף אם יוכר חסרונן ישמט
בב' או ג' לומר מתו או נגנבו. סמ"ע ס"ק ד'.
דכל דבר שהבעלים היו מרגישים בו היה נתפס עליו הרועה כגנב אם ימכור אותו שלא
מדעת הבעלים. סמ"ע ס"ק ה'.
ת. ממשנה שם בב"ק קי"ח ע"ב, וברייתא שם קי"ט ע"א, ובגלוי היינו שיש בפניהם
מאזנים ומשקל.
א. ממשנה שם קי"ח ע"ב וברייתא קי"ט וכת"ק דברייתא ולא כאבא שאול ולא כרשב"ג.
ב. בתרומת הדשן סי' ר"ס ורס"א.

עין משפט י.

ח"מ סימן שנה פ"ה.ג

ה. ה. אין לוקחים מהנשים ומהעבדים ומקטנים אלא דברים שחזקתן שהם שלהם^א ומדעת הבעלים. לוקחים ביצים ותרנגולים בכל מקום ומכל אדם, וכולם שאמרו תטמין המקח, אסור לקחת מהם.

הגה: מעשה באשה אחת שהחזיקה דבר של יתומים וגזרו חכמים שלא ישא אותה שום אדם כדי שלא להחזיק ידי עוברי עבירה^ד.

ג. ג. כל היכא דמותר לקנות מהרועים או משומרי עצים או פירות אם אמרו ללוקח תחביא הדבר^ה אסור לקנות מהם.

עין משפט כ.

ח"מ סימן שנה פ"ה.ה

עין לעיל עין משפט ט

עין משפט ל.מ.נ.

ח"מ סימן שנה פ"ה.א

עין לעיל עין משפט ז

ג. ממשנה שם קי"ח ע"ב וברייתא קי"ט וכת"ק דברייתא ולא כאבא שאול ולא כרשב"ג.

ד. בתרומת הדשן סי' ר"ס ורס"א.

ה. שם במשנה קי"ח.